

**ANALISIS KOMPARATIF TERJEMAHAN *GOOGLE TRANSLATE* PADA
TEKS BAHASA PRANCIS TINGKAT A1 DAN A2 *CECRL***

SKRIPSI

diajukan untuk memenuhi sebagian syarat memperoleh gelar
Sarjana Pendidikan Bahasa Perancis

oleh
Virlia Putri Hadiningrum
1902850

**PROGRAM STUDI PENDIDIKAN BAHASA PERANCIS
FAKULTAS PENDIDIKAN BAHASA DAN SAstra
UNIVERSITAS PENDIDIKAN INDONESIA
2023**

LEMBAR HAK CIPTA

ANALISIS KOMPARATIF TERJEMAHAN *GOOGLE TRANSLATE* PADA TEKS BAHASA PRANCIS TINGKAT A1 DAN A2 *CECRL*

Oleh

Virlia Putri Hadiningrum

Sebuah skripsi yang disusun untuk memenuhi sebagian syarat memperoleh gelar
Sarjana Pendidikan Bahasa Perancis

© Virlia Putri Hadiningrum

Universitas Pendidikan Indonesia

Agustus 2023

Hak Cipta Dilindungi Undang-undang.

Skripsi ini tidak boleh diperbanyak seluruhnya atau sebagian dengan dicetak
ulang, atau dengan cara lainnya tanpa izin dari penulis.

Virlia Putri Hadiningrum, 2023

*ANALISIS KOMPARATIF TERJEMAHAN GOOGLE TRANSLATE PADA TEKS BAHASA PRANCIS
TINGKAT A1 DAN A2 CECRL*

Universitas Pendidikan Indonesia | repository.upi.edu | perpustakaan.upi.edu

LEMBAR PENGESAHAN
VIRLIA PUTRI HADININGRUM
1902850

**ANALISIS KOMPARATIF TERJEMAHAN *GOOGLE TRANSLATE* PADA
TEKS BAHASA PRANCIS TINGKAT A1 DAN A2 *CECRL***

DISETUJUI DAN DISAHKAN OLEH :

Pembimbing Utama,

Prof. Dr. H. Dadang Sunendar, M. Hum.

NIP. 196310241988031003

Pembimbing Pendamping,

Dr. Hj. Farida Amalia, M.Pd.

NIP. 1974011082000032001

Mengetahui,

Ketua Program Studi Pendidikan Bahasa Perancis

Dr. Hj. Farida Amalia, M.Pd.

NIP. 1974011082000032001

PERNYATAAN

Dengan ini saya Virlia Putri Hadiningrum menyatakan bahwa skripsi yang berjudul “Analisis Komparatif Terjemahan *Google Translate* Pada Teks Bahasa Prancis Tingkat A1 dan A2 *CECRL*” ini beserta seluruh isinya adalah benar-benar karya saya sendiri dan saya tidak melakukan penjiplakan atau pengutipan dengan cara-cara yang tidak sesuai dengan etika keilmuan. Atas pernyataan ini, saya siap menanggung risiko atau sanksi yang dijatuhkan kepada saya apabila di kemudian hari ditemukan adanya pelanggaran etika keilmuan atau ada klaim dari pihak lain terhadap keaslian karya saya ini.

ATTESTATION

Je soussignée, Virlia Putri Hadiningrum atteste que ce mémoire intitulé « Analyse comparative des traductions de Google Translate sur des textes français de niveau A1 et A2 du CECRL » est véritablement ma propre rédaction et que je ne pratique pas le démarquage ou le fait de citer des ouvrages qui ne conviennent pas aux critères du monde académique. Par cette attestation, je suis disposée à admettre la sanction si l'on trouve des infractions des codes d'éthiques dans ce mémoire.

Bandung, 25 Juli 2023

Yang membuat pernyataan,

Virlia Putri Hadiningrum

NIM.1902850

KATA PENGANTAR

Segala puji dan syukur penulis panjatkan kepada Tuhan Yang Maha Esa atas berkat dan karunia-Nya sehingga penulis dapat mengerjakan dan menyelesaikan skripsi ini yang berjudul “Analisis Komparatif Terjemahan *Google Translate* Pada Teks Bahasa Prancis Tingkat A1 dan A2 *CECRL*”, sebagai salah satu syarat untuk menyelesaikan studi perkuliahan dan untuk menempuh gelar Sarjana Pendidikan Bahasa Perancis (S.Pd) di Departemen Pendidikan Bahasa Perancis, FPBS UPI.

Penelitian ini dilakukan untuk menganalisis hasil terjemahan *Google Translate* pada teks A1 dan A2. Peneliti berharap, hasil penelitian ini dapat menjadi bahan penelitian selanjutnya serta menambah pengetahuan di bidang terjemahan bagi pembaca, pelajar bahasa Prancis, dan khususnya peneliti sendiri.

Peneliti menyadari bahwa penulisan skripsi ini masih jauh dari kata sempurna, oleh karena itu peneliti mengharapkan kritik dan saran yang membangun. Akhir dari kata, besar harapan untuk kebermanfaatan skripsi ini bagi pembaca dan pihak-pihak yang membutuhkan.

Bandung, 25 Juli 2023

Virlia Putri Hadiningrum

UCAPAN TERIMA KASIH

Puji syukur kepada Allah SWT, pada akhirnya skripsi ini dapat diselesaikan dengan semaksimal mungkin. Hal tersebut pun tidak terlepas dari bantuan dan dukungan berbagai pihak, baik dukungan dari segi moril maupun segi materil. Oleh karena itu, dengan penuh kerendahan hati peneliti menyampaikan ucapan terima kasih kepada:

1. Prof. Dr. Hj. Tri Indri Hardini, M.Pd., selaku Dekan Fakultas Pendidikan Bahasa dan Sastra UPI;
2. Prof. Dr. Yulianeta, M.Pd., Dr. H. Dingding Haerudin, M.Pd., Yanty Wirza, M.Pd., M.A., Ph.D., selaku Wakil Dekan Fakultas Pendidikan Bahasa dan Sastra UPI;
3. Prof. Dr. H. Dadang Sunendar, M.Hum., selaku Dosen Pembimbing Utama yang senantiasa memberikan bimbingan dan arahan dalam penyusunan skripsi ini;
4. Dr. Hj. Farida Amalia, M.Pd., selaku selaku Ketua Departemen Pendidikan Bahasa Perancis FPBS UPI sekaligus Dosen Pembimbing Pendamping yang senantiasa memahami, sabar dan penuh kepercayaan kepada peneliti;
5. Penghargaan setinggi-tingginya saya berikan untuk Mama dan Papa, yang tiada lelahnya untuk memberikan do'a terbaik disertai motivasi dalam proses pengerjaan skripsi ini. Terima kasih pula untuk terus percaya kepada saya atas segala keputusan yang saya pilih dan jalani. Sesungguhnya gelar sarjana ini dedikasikan untuk mereka, kedua orang tua terbaik yang saya miliki;
6. Dra. Iim Siti Karimah, M.Hum., selaku Dosen Pembimbing Akademik yang senantiasa membimbing dari awal semester sampai saat ini. Bahkan telah memberikan arahan kepada saya dalam penulisan dan penyusunan proposal skripsi ini;
7. Seluruh staf pengajar di Departemen Pendidikan Bahasa Perancis FPBS UPI yaitu: Prof. H. Riswanda Setiadi, M.A., Ph.D. (Alm), Prof. Dr. Hj. Tri Indri Hardini, M.Pd., Drs. Dudung Gumilar, M.A., M.Sc.,Lib., Yadi Mulyadi, M.Pd., Iis Sopiawati, M.Pd., Dante Darmawangsa, M.Pd., dan

Ariessa Racmadhany, M.Pd. yang telah memberikan ilmu yang sangat berarti bagi peneliti;

8. Seluruh staf kependidikan dan tata usaha yang telah membantu peneliti mengurus administrasi;
9. Mohamad Oktafalen Linota Juuna yang selalu senantiasa memberi waktu, tidak henti-hentinya memberi motivasi dan semangat bagi peneliti untuk menuntaskan skripsi ini serta menunjukkan kesabarannya kepada peneliti;
10. Para sahabat yang selalu menemani dalam segala kondisi dan menjadi tempat berkeluh kesah, Jihan Hasna Humaira, Farah Dila Azzahra, Revina Syifa Tiara, Widia Afrianti, Meilani Saputri, Bunga Nur Fajrianti, Bonaventura Kissinger, Alya Khansa Syahidah, dan Widya Khairi Sabila, mereka adalah kawan-kawan yang selalu suportif dan peduli dengan saya;
11. Para rekan seperjuangan selama kuliah, Nisrina Kartika, Rozana Eka, Adinda Alifia, Arghiska Daniswari, Ananda Pimpie, Angginaaken Nuraini, Athaya Nadya dan Denisa Ramadhanti, Fadhiya Shasta, Muhammad Rizkyanca, Jonathan Antoni, Rizal Ihza mereka sudah seperti keluarga kedua saya di perantauan dan selalu menemani saya dalam penyusunan skripsi ini;
12. Seluruh teman angkatan 2019 atas segala pengalaman yang tidak pernah peneliti lupakan selama masa kuliah;
13. Keluarga besar DAMPINGSETARA™ dan AEDF yang telah memberikan banyak pengalaman dan memberikan banyak manfaat hingga wawasan tambahan yang tentunya tidak akan terlupakan;
14. Semua pihak yang telah membantu peneliti selama penelitian dan tidak bisa disebutkan satu persatu.

Selain itu, tidak lupa peneliti mengucapkan terima kasih kepada semua pihak yang tidak dapat disebutkan satu persatu. Semoga Allah membalas semua kebaikan yang telah dilakukan dengan balasan yang sebaik-baiknya. Semoga penelitian ini dapat bermanfaat dan menjadi pembelajaran khususnya bagi semua pihak. Aamiin ya Rabbal ‘alamin.

Hadiningrum, Virlia Putri. (2023). *Analisis Komparatif Terjemahan Google Translate Pada Teks Bahasa Prancis Tingkat A1 dan A2 CECRL*. Bandung: Universitas Pendidikan Indonesia. Tidak diterbitkan.

ABSTRAK

Dalam penelitian ini, peneliti berfokus untuk mengetahui hasil penilaian terjemahan dan tingkat akurasi *Google Translate* untuk penerjemahan teks bahasa Prancis ke dalam bahasa Indonesia pada tingkat A1 dan A2. Untuk mencapai tujuan tersebut, peneliti menggunakan Teori Penilaian Terjemahan Nababan skala 1-4 (2012) dan 3 buku pembelajaran yang di dalamnya terdapat teks bahasa Prancis beserta terjemahan bahasa Indonesia sebagai sumber data dan tolok ukur penilaian terjemahan *Google Translate* (GT). Selanjutnya, penelitian ini menggunakan pendekatan deskriptif kualitatif dalam metodenya dan teknik pencatatan menggunakan instrumen kartu data untuk proses pengumpulan data. Hasil analisis menunjukkan bahwa; (1) GT menghasilkan terjemahan yang baik pada teks tingkat A1, yaitu 74,60%. (2) Namun, GT menghasilkan terjemahan yang tidak terlalu baik pada teks tingkat A2, yaitu 49,73%. (3) Terjemahan GT pada teks tingkat A1 memiliki hasil yang lebih akurat dan berterima pada Bsa, jika dibandingkan dengan hasil terjemahan GT pada teks tingkat A2 yang tidak terlalu baik. (4) Dari 266 kalimat, sebanyak 113 atau 42,5% dapat diartikan GT sesuai dengan konteksnya meskipun tidak sama persis dari terjemahan asli buku. (5) Sistem terjemahan GT lebih mengacu pada terjemahan BSu secara Harfiah *word-for-word*. Untuk beberapa frasa dan kata GT dapat menemukan ekuivalensinya. Hanya saja GT belum dapat menyamai kecerdasan manusia yang mampu merangkai dan memodifikasi kalimat-kalimat terjemahan hingga pembaca menikmati terjemahannya.

Kata Kunci: Analisis, *google translate*, penilaian terjemahan, studi komparatif, terjemahan

RÉSUMÉ

Hadiningrum, Virlia Putri. (2023). *Analyse comparative des traductions de Google Translate sur des textes français de niveau A1 et A2 du CECRL*. Bandung: Universitas Pendidikan Indonesia. Pas publié.

Dans cette étude, le chercheur se concentre sur les résultats de l'évaluation de la traduction et sur le niveau de précision de Google Translate pour déterminer s'il est plus précis pour la traduction d'un texte français en indonésien au niveau de élémentaire (A1) ou au niveau intermédiaire (A2). Pour atteindre ces objectifs, le chercheur a utilisé l'échelle 1-4 de la théorie de l'évaluation de la traduction de Nababan (2012) et trois livres contenant des textes en français, y compris des traductions en indonésien, comme sources de données et points de référence pour l'évaluation de la traduction en GT. En outre, avec la méthodologie de l'approche descriptive qualitative et l'aide de cartes de données facilitant le processus de collecte de données. Le chercheur a obtenu les résultats suivants : (1) GT a produit une bonne traduction au niveau A1, soit 74,60 %. (2) Cependant, GT n'a pas produit une très bonne traduction pour le texte de niveau A2, soit 49,73%. (3) La traduction de GT sur le texte de niveau A1 à un résultat plus précis et acceptable sur le Bsa, comparé au résultat de la traduction de GT sur le texte de niveau A2. (4) Sur 266 phrases, 113, soit 42,5 %, peuvent être interprétées par GT en fonction du contexte, même si ce n'est pas exactement la même chose que la traduction originale. (5) Le système de traduction de GT se réfère davantage à la traduction littérale mot à mot de la BSu. Toutefois, GT ne peut rivaliser avec l'intelligence humaine qui est capable d'assembler et de modifier les phrases traduites de manière à ce que le lecteur apprécie la traduction.

Mots-clés : *Analyse, analyse comparative, évaluation de la traduction, google translate, Traduction*

ABSTRACT

Hadiningrum, Virlia Putri. (2023). *Comparative Analysis of Google Translate Translations on A1 and A2 CECRL Level French Texts*. Bandung: Universitas Pendidikan Indonesia. Not Published.

This research focuses on knowing the translation assessment results and the accuracy level of Google Translate whether it is more accurate for the translation of French text into Indonesian at the basic (A1) or intermediate (A2) level. To fulfill these objectives, the researcher used Nababan's Translation Assessment Theory 1-4 scale (2012) and 3 books with French language texts including Indonesian translations as data sources and measurement benchmarks for GT translation assessment. Furthermore, with the methodology of approach qualitative descriptive and the aid of data cards to facilitate data gathering process. Researcher has successfully obtained; (1) GT produced a good translation at the A1 level text, which amounted to 74.60%. (2) However, GT produces not very good translation on A2 level text, which is 49.73%. (3) GT's translation on the basic level text has a more accurate and acceptable result on the Bsa, when compared to GT's translation result on the intermediate level text which is not very good. (4) totally 113 or 42.5% out of 266 sentences can be interpreted by GT according to the context although it is not exactly the same as the original translation. (5) GT's translation system refers more to the literal word-for-word translation of BSu although for several phrases and words, GT can find their equivalents. However, GT cannot match the human intelligence that is able to assemble and modify the translated sentences so that the reader is satisfied with the translation.

Keywords: *Analysis, comparative study, google translate, translation, translation appraisal*

DAFTAR ISI

LEMBAR PENGESAHAN	i
PERNYATAAN.....	ii
KATA PENGANTAR	iii
UCAPAN TERIMA KASIH.....	iv
ABSTRAK	vi
DAFTAR ISI.....	ix
DAFTAR TABEL.....	xii
DAFTAR GAMBAR	xiv
BAB I PENDAHULUAN.....	1
1.1 Latar Belakang Penelitian.....	1
1.2 Rumusan Masalah Penelitian.....	6
1.3 Tujuan Penelitian	6
1.4 Manfaat Penelitian	6
1.4.1 Manfaat Teoretis	7
1.4.2 Manfaat Praktis	7
1.5 Struktur Organisasi Skripsi.....	7
BAB II LANDASAN TEORI.....	9
2.1 Penerjemahan.....	9
2.1.1 Definisi Penerjemahan	9
2.1.2 Terjemahan sebagai Proses dan Produk	12
2.1.3 Prinsip Dasar Penerjemahan	13
2.1.4 Metode, Strategi dan Teknik Penerjemahan	14
2.1.5 Ekuivalensi Makna dan Permasalahannya dalam Penerjemahan.....	17
2.2 Mesin Penerjemahan (<i>Machine Translation</i> /MT)	18
2.2.1 <i>Google Translate</i> sebagai <i>Machine Translation</i>	20
2.2.2 Studi <i>Google Translate</i> Terdahulu.....	23

2.3	Penilaian Hasil Terjemahan	27
2.3.1	Skala Penilaian Terjemahan	28
2.3.2	Pengembangan Rubrik Penilaian Terjemahan Untuk Studi Ini	31
2.4	Indikator Tingkat Kebahasaan Bahasa Prancis	32
2.4.1	<i>DELF/DALF</i>	33
2.4.2	Pola Kalimat Berdasarkan Tingkatan Kebahasaan Bahasa Prancis...	34
2.5	Aturan dan Pola Kalimat dalam Bahasa Indonesia.....	37
2.6	Buku Sebagai Sumber Data dan Tolok Ukur Penelitian	40
2.6.1	Buku <i>Get Talking French 1</i>	40
2.6.2	Buku <i>Allons Apprendre le Français</i>	41
BAB III METODE PENELITIAN		43
3.1	Penelitian Deskriptif Kualitatif.....	43
3.2	Objek dan Sumber Data.....	44
3.3	Instrumen Penelitian	44
3.4	Pengumpulan Data.....	45
3.5	Prosedur Pengolahan Data.....	45
3.5.1	Mempersiapkan Data	46
3.5.2	Menerjemahkan Data Menggunakan <i>Google Translate</i>	47
3.5.3	Analisis Data dan Rubrik Penilaian	47
3.5.4	Deskripsi dan Kesimpulan Data.....	50
BAB IV ANALISIS DATA DAN PEMBAHASAN.....		51
4.1	Deskripsi Data	51
4.2	Hasil Analisis Teks Bahasa Prancis Tingkat A1 dan A2.....	51
4.2.1	Penilaian Terjemahan <i>Google Translate</i> pada Teks Tingkat A1	52
4.2.2	Penilaian Terjemahan <i>Google Translate</i> pada Teks Tingkat A2	77
4.2.3	Perbandingan Hasil Terjemahan <i>Google Translate</i> pada Teks A1 dan A2.....	90
4.3	Pembahasan dan Temuan Umum Tentang Terjemahan <i>Google Translate</i> .	92

BAB V KESIMPULAN DAN REKOMENDASI.....	96
5.1 Kesimpulan.....	96
5.2 Implikasi.....	97
5.3 Keterbatasan Penelitian.....	98
5.4 Rekomendasi.....	98
DAFTAR PUSTAKA.....	101
DAFTAR RUJUKAN KAMUS DARING.....	105
JOURNAL DE RECHERCHE.....	106

DAFTAR TABEL

Tabel 1. 1 Perbandingan Hasil GT dan Manual	4
Tabel 2. 1 Dua Kategori Orientasi Penerjemahan.....	13
Tabel 2. 2 Perbandingan Penilaian Penerjemahan Larson (1998) & Nababan dkk. (2012).....	29
Tabel 2. 3 Skala Penilaian Terjemahan berdasarkan 3 Kategori (Nababan).....	30
Tabel 2. 4 Skala Penilaian Terjemahan Satuan Kalimat (Nababan)	31
Tabel 2. 5 Skala Penilaian Penelitian Ini	32
Tabel 2. 6 <i>Les Niveaux du DELF/DALF</i>	33
Tabel 3. 1 Pola kalimat Berdasarkan Tingkatan Kebahasaan	33
Tabel 3. 2 Instrument Penilaian Penelitian (Kartu Data)	45
Tabel 3. 3 Terjemahan asli buku (Sumber: Buku <i>Get Talking French level 1</i> , Dialog Memperkenalkan Diri)	46
Tabel 3. 4 Terjemahan asli buku (Sumber: Unité 1 <i>Allons apprendre le français 3</i>)	46
Tabel 3. 5 Terjemahan Menggunakan <i>Google Translate</i>	47
Tabel 3. 6 Contoh Analisis Data Penelitian Ini.....	48
Tabel 3. 7 Kartu Data Komparasi Hasil Terjemahan GT.....	49
Tabel 4. 1 GTF L1 : Texte de conversation 1.....	52
Tabel 4. 2 GTF L1 : Texte de conversation 2	54
Tabel 4. 3 GTF L1 : Texte de conversation 3	55
Tabel 4. 4 GTF L1 : Texte de conversation 4	56
Tabel 4. 5 GTF L1 : Texte de conversation 5	58
Tabel 4. 6 GTF L1 : Texte de conversation 6	59
Tabel 4. 7 GTF L1 : Texte de conversation 7	61
Tabel 4. 8 GTF L1 : Texte de conversation 8	62
Tabel 4. 9 GTF L1 : Texte de conversation 9	64
Tabel 4. 10 GTF L1 : Texte de conversation 10	66
Tabel 4. 11 Allons apprendre le français 1, Connaissez-Vous, Unité 1	67
Tabel 4. 12 Allons apprendre le français 1, Connaissez-Vous, Unité 2	68
Tabel 4. 13 Allons apprendre le français 1, Connaissez-Vous, Unité 3	70
Tabel 4. 14 Allons apprendre le français 1, Connaissez-Vous, Unité 4	72

Tabel 4. 15	Allons apprendre le français 1, Connaissez-Vous, Unité 5	73
Tabel 4. 16	Allons apprendre le français 1, Connaissez-Vous, Unité 6	75
Tabel 4. 17	Allons apprendre le français 1, Connaissez-Vous, Unité 7	76
Tabel 4. 18	Allons apprendre le français 3, Connaissez-Vous, Unité 1	78
Tabel 4. 19	Allons apprendre le français 3, Connaissez-Vous, Unité 2	79
Tabel 4. 20	Allons apprendre le français 3, Connaissez-Vous, Unité 3	81
Tabel 4. 21	Allons apprendre le français 3, Connaissez-Vous, Unité 4	82
Tabel 4. 22	Allons apprendre le français 3, Connaissez-Vous, Unité 5	84
Tabel 4. 23	Allons apprendre le français 3, Connaissez-Vous, Unité 6	85
Tabel 4. 24	Allons apprendre le français 3, Connaissez-Vous, Unité 7	87
Tabel 4. 25	Allons apprendre le français 3, Connaissez-Vous, Unité 8	89

DAFTAR GAMBAR

Gambar 2. 1 Proses Penerjemahan Menurut Larson (1984)	11
Gambar 2. 2 Penerjemahan Dinamis (Newmark)	12
Gambar 2. 3 Pendekatan Interlingua Pada <i>Machine Translation</i>	19
Gambar 2. 4 <i>Cover Buku Get Talking French 1</i>	40
Gambar 2. 5 <i>Cover Buku Allons Apprendre Le Français 1 dan 3</i>	41
Gambar 3. 1 Langkah-langkah Prosedur Penelitian.....	45

DAFTAR PUSTAKA

- Aiken, M., & Balan, S. (2011). An analysis of Google Translate accuracy. *Translation journal*, 16(2), 1-3.
- Aiken, M. (2019). An updated evaluation of Google Translate accuracy. *Studies in Linguistics and Literature*, 3(3), 253-260. <https://doi.org/10.22158/sll.v3n3p253>.
- Al-Samawi, A. M. (2014). Language errors in machine translation of encyclopedic Texts from English into Arabic: the case of Google Translate. *Arab World English Journal*, 182-211.
- Alwi, Hasan dkk. (2003). *Tata Bahasa baku Bahasa Indonesia*. Jakarta: Balai Pustaka.
- Amalia, F. (2007). *Peningkatan Kemampuan Menerjemahkan Bahasa Perancis ke dalam Bahasa Indonesia Melalui Model Penerjemahan Pedagogis Profesional* (Doctoral dissertation, Tesis. Bandung: FPBS UPI).
- Arfienda, P. (2019). Mengulik Cara Kerja Neural Machine Translation di Balik Google Translate. *Algoritma*. <https://algorit.ma/blog/neural-machine-translation-google-translate/>.
- Baker, M. (2018). *In other words: A coursebook on translation* (Third Edition). London: Routledge.
- Caswell, I., & Liang, B. (2020). Recent Advances in Google Translate. *Google AI Blog: The Latest from Google Research*. <https://ai.googleblog.com/2020/06/recent-advances-in-google-translate.html>
- Catford, J.C.. (1965). *A Linguistic Theory of Translation: An Essay in Applied Linguistics*. London: Oxford University Press.
- Chaer, Abdul dan Agustina. (2010). *Sosiolinguistik: Perkenalan Awal*. Jakarta: Rineka Cipta.
- Fiederer, R., & O'Brien, S. (2009). Quality and machine translation: A realistic objective. *The journal of Specialised translation*, 11(11), 52-74.
- Gile, Daniel. (2005). *La Traduction : la comprendre, l'apprendre*. Paris : Press Universitaire de France.

- Groves, M., & Mundt, K. (2015). Friend or foe? Google Translate in language for academic purposes. *English for Specific Purposes*, 37, 112-121.
- Hasyim, Muhammad. (2015). *Perspektif Semiotika atas Aspek Budaya dalam Penerjemahan Teks Kuliner Perancis*. Fakultas Sastra: Universitas Hasanuddin.
- Hutchins, W. J. (2003). Machine Translation: General Overview. In Ruslan Mitkov (Ed.), *The Oxford Handbook of Computational Linguistics* (pp. 482–489). Oxford University Press..
- Hutchins, W. J. (2006). Machine Translation: History. In *Encyclopedia of Language & Linguistics* (2nd ed., Vol. 7, pp. 375–383). Oxford: Elsevier.
- House, J. (2018). *Translation: the basics*. Routledge.
- Iskandarwassid, D. S., & Sunendar, D. (2008). *Strategi pembelajaran bahasa. Bandung: PT. Remaja Rosdakarya*.
- Karjo, C. H. (2015). *Toward a better use of Google Translate*. Jakarta: Atma Jaya University.
- Kay, M. (2003). Introduction. In Ruslan Mitkov (Ed.), *The Oxford Handbook of Computational Linguistics* (p. xvii).
- Khosravizadeh, P., & Pashmforoosh, R. (2011). Google translation: A semantic structure analysis. *Linguistica*, July.
- Larson, M. L. (1984). *Meaning-Based Translation*. Lanham: University Press of America, Inc.
- Lederer, Marianne. (1994). *La Traduction aujourd’hui-le Modèle Interprétatif*. Paris : Hachette.
- Le Féal, Karla Déjean. (2000). “Pedagogi Penerjemahan: Sebuah Pemikiran” dalam Esther Yonita (penerjemah) *Pengantar Penerjemahan*, Jakarta: Pusat Penelitian Kemasyarakatan dan Budaya Universitas Indonesia, pp. 27-102.
- Li, H., Graesser, A. C., & Cai, Z. (2014). Comparison of Google translation with human translation. In *The Twenty-Seventh International Flairs Conference*.
- Lotz, S., & Rensburg, A. van. (2014). Translation technology explored : Has a three-year maturation period done Google Translate any good ?. *Linguistics Plus*, 43, 235–259.

- Machali, R. (2009). *Pedoman bagi Penerjemah*. Bandung: PT. MizanPustaka.
- Martiasrus. (2013). *Analisis Studi Kasus Penerjemahan Menggunakan Translator Google Dari Bahasa Jepang Ke Dalam Bahasa Indonesia Dilihat Dari Kosakata Pembentuk/Pendukung Teks*. Skripsi. Program Studi Pendidikan Bahasa Jepang UPI. Bandung: Tidak Diterbitkan.
- Muam, A, dan Nugraha, C. D. (2020). *Pengantar Penerjemahan*. Yogyakarta: Gadjah Mada University Press.
- Muam, A., dan Nugraha, C. D. (2021). *Pengantar penerjemahan*. UGM PRESS.
- Molina, L, dan Albir, A. H. (2002). *Translation Techniques Revisited: A Dynamic and Fuctionalist Approach*. *Meta: Journal des traducteurs*, Vol. XLVII (4), p.499-512.
- Nababan, Mangatur, Ardiana Nuraeni & Sumardiono. (2012). *Pengembangan Model Penilaian Kualitas Terjemahan*. *Kajian Linguistik dan Sastra*, Vol. 24, No. 1, Juni 2012: 39-57.
- Nazir. (2005). *Metode Penelitian*. Jakarta: Ghalia Indonesia.
- Nida, E., Taber, C. (1969). *Theory and Practice of Translation*. London: United Bible Societies.
- Nida, Eugene A dan Taber, Charles R.. (1982). *The Theory and Practice Translation*. Leiden: E.J.Brill.
- Newmark, P. (1988). *A textbook of translation*. New York: Prentice Hall.
- Pelawi, B. Y. (2014). *Penerjemahan teks The Gospel according to Matthew ke dalam teks Bahasa Indonesia*. *LITERA*, 13(2).
- Poibeau, T. (2017). *Machine Translation*. MIT Press.
- Ramdhan, M. (2021). *Metode penelitian*. Cipta Media Nusantara.
- Rusmawati, R., & Susanto, E. (2020). *Pola dan Latihan Konjugasi: Tasrif Verba Bahasa Prancis untuk Pembelajar*. Universitas Brawijaya Press.
- Sheppard, F. (2011). *Medical writing in English: The problem with Google Translate*. *La Presse Medicale*, 40(6), 565–566. <https://doi.org/10.1016/j.lpm.2011.02.024>.
- Subandi, S. (2011). *Deskripsi kualitatif sebagai satu metode dalam penelitian pertunjukan*. *Harmonia journal of arts research and education*, 11(2), 62082.

- Sugiyono. (2016). *Metode Penelitian Kuantitatif, Kualitatif, dan R&D*. Alfabeta. Bandung.
- Sutedi, Dedi. (2009). *Pengantar Penelitian Bahasa Jepang*. Bandung: Humaniora.
- Tsai, S. C. (2022). Chinese students perceptions of using Google Translate as a translingual CALL tool in EFL writing. *Computer assisted language learning*, 35(5-6), 1250-1272.
- Van Lieshout, C., & Cardoso, W. (2022). Google Translate as a tool for self-directed language learning. *Language Learning & Technology*, 26(1), 1-19.
- Van Rensburg, A., Snyman, C., & Lotz, S. (2012). Applying Google Translate in a higher education environment: Translation products assessed. *Southern African linguistics and applied language studies*, 30(4), 511-524.
- Vidhayasai, T., Keyuravong, S., & Bunsom, T. (2015). Investigating the Use of Google Translate in "Terms and Conditions" in an Airline's Official Website: Errors and Implications. *PASAA: Journal of Language Teaching and Learning in Thailand*, 49, 137-169.
- Vinay, J. P., & Darbelnet, J. (1995). *Comparative stylistics of French and English: A methodology for translation* (Vol. 11). John Benjamins Publishing.
- Widyamartay, A. (1991). *Seni Menerjemahkan*. Yogyakarta : Kanisius.
- Winarno, Surakhmad. (1986). *Pengantar Penelitian Ilmiah*. Bandung: Tarsito.
- Winiharti, M. (2022). *Kualitas Terjemahan Google Translate Pada Teks Akademik: Kajian Struktur Dan Makna* (Doctoral dissertation, Universitas Pendidikan Indonesia).

DAFTAR RUJUKAN KAMUS DARING

Dictionary, M. W. (2006). The Merriam-webster dictionary. Merriam-Webster, Incorporated. www.merriam-webster.com.